

4.10 Projekt – O rackovi a kočce, která ho naučila létat

V této části představujeme celoškolní projekt, který proběhl na Základní škole Brigádníků Praha 10 ve školním roce 2017/2018. Inspirací byl model čtenářství ze Spojených států amerických *Jedna škola, jedna kniha*. Smyslem projektu bylo rozvíjet po celý školní rok čtenářství napříč ročníky i obory, a jak už napovídá název projektu, snažili jsme se o to skrze jednu knihu. Chtěli jsme, aby stejným tématem žila celá škola.

Myšlenka, že všichni žáci školy čtou jednu knihu, je krásná. Kterou ale vybrat? S odstupem času se právě tento úkol ukázal jako ten nejtěžší. Bude-li to kniha pro děti, stěží tím zaujmeme žáky devátých ročníků, a když vybereme knihu s problematikou „pubertáků“, těžko se nám bude číst v první třídě. Navíc jsme chtěli, aby byla kniha zajímavá i svým obsahem. Z možných návrhů jsme vybrali dvě knihy, které si každý učitel přečetl. Nakonec jsme zvolili nádhernou knihu „O rackovi a kočce, která ho naučila létat“. Kniha má jednoduchý i jasný příběh a k tomu je o zvířatech, takže pro první stupeň výborná volba. Obsahuje přitom mnoho morálního poučení a různá „vědecká témata“ vhodná do výuky. Užitek z knihy tak měl i stupeň druhý. Jak jsme se s knihou vypořádali ve výuce?

Knihu zařadil do svého plánu každý z učitelů. Nezáleželo přitom na oboru, každý v knize našel něco, čím mohl rozvíjet čtenářskou gramotnost a podporovat zároveň svůj oborový cíl. Učitelé si vybrali kapitoly, která se nejlépe hodila pro jejich vyučovací předmět. Každý týden byl vyčleněn pro jednu kapitolu (výjimečně dvě kratší kapitoly). Kouzlo překvapení spočívalo v tom, že děti nevěděly, kdy přijde učitel do výuky a místo obvyklé hodiny budou číst. Nešlo ale pouze o strohé přečtení příběhu. Cílem bylo rozvíjet čtenářskou gramotnost metodami kritického čtení a skrze různé hravé nebo badatelské aktivity ji propojit s oborem. Například v rámci fyziky žáci studovali let ptačího hejna. Mávají křídly všichni členové hejna zároveň? Nebo jeden člen máchne křídlem dolů, ten za ním nahoru, a tak to se to střídá po celém hejnu? Nebo je to snad dokonce jinak? V hodinách přírodopisu objevovali typy ptačích zobáků a zkoušeli podle nich vyvodit potravu. Při chemii si zahráli na environmentální přírodovědce a čistili (původně) bílé peří od ropy (viz předchozí kapitola). Během hodin zeměpisu žáci tvořili na velkém plátně detailní trasu migrace racků. Kniha našla využití i v humanitních nebo jazykových předmětech. Žáci například zkoušeli složit rozstříhanou kapitolu v anglickém jazyce, kreslili anglický komiks, skládali básně, vyráběli záložky do knih a mnoho dalšího.

Cílem bylo také posílení vztahů mezi dětmi, třídami, ročníky a přispění k přátelskému klimatu ve škole. Žáci si často připravovali něco pro své mladší nebo i starší spolužáky, ať už to byla hra „Nálet racka“, závěrečný kvíz, čtení mladším spolužákům nebo sportovní aktivity v tělocvičně, vždy se těšili z toho, že mohou připravit program pro druhé.

V průběhu čtení probíhaly také různé soutěže, jednalo se vždy o nějaký úkol k dané kapitole. Žáci se mohli dobrovolně zapojit a vítěze čekala odměna. Vyvrcholením celého projektu byla závěrečná soutěž, kterou si připravili žáci devátých tříd. V celém areálu školy včetně velkého školního hřiště byly stanoviště s různými úkoly. Některé byly vědomostní (například přiřadit jméno správné postavě), jiné hravé („krmení racka“) nebo sportovní. Skupinky získávaly na stanovištích body. Nejúspěšnější skupiny pak získaly audiokazetu podepsanou hercem Ivanem Trojanem. Součástí dne byl také program zajištěný divadelním souborem, který před lety hrál loutkové divadlo a byl vlastně iniciátorem překladu této knihy. Dětem loutky představil, a dobrovolníci si dokonce mohli zahrát vybrané úryvky z knihy.